

4) Penningstraff, som af domstol på förhand bestämmes för någon, i händelse han försummar att ställa sig någon dess föreskrift till efterrättelse. *Ålägga, förelägga v. Ålägga en något vid v., vid 10 v. rds v. — 2)* (i gamla språket) Kroppslig åkomma. Deraf: *Blodvite.*

VITESBROTT, n. 5. Försummelse, hvarigenom man gör sig förfallen till vite.

VITESBÖTER, 5. pl. Böter, som erläggas för vitesbrott.

VITESFÖRBUD, n. 5. Förbud vid vite.

VITJA, se *Vittja*.

VITNA, VITRA, m. fl., se *Vitna, Vittra* &c.

VITRIFIERA, v. a. 1. (fr. *Vitrifier*, af lat. *Vitrum*, glas) Smälta till glas, förglasa.

VITRIFIKATION, ---- tshön, f. 3. Förglasing.

VITRIOL, -- öl, m. sing. (medelt. lat. *Vitriolum*, af lat. *Vitrum*, glas) 1) (i vidsträckt mening) Svafvelsyradt salt, bildadt med någon af de tyngre metallernas oxider. — 2) (allmännast) Svafvelsyradt salt af jern-, koppar- eller zinkoxid. *Vanlig v., äfv. grön v., jernvitriol. Blå v., äfv. cyprisk v., kopparvitriol. Hvit v., äfv. Galitzenstein, zinkvitriol. Svart v., en blandning af jernvitriol och alun, som vinnes ur alunens sista moderlut. — Ss. V-artad, -blandad, -haltig.*

VITRIOLKIS, -- öltj's, m. 3. Enkelt svafveljern.

VITRIOLOLJA, f. sing. Se *Svafvelsyra*.

VITRIOLSPIRITUS, -- ölspirituss, m. sing. Blandning af 1 del engelsk svafvelsyra med 8 delar vatten. Kallas äfv. Messingsvatten.

VITRIOLSYRA, f. sing. Se *Svafvelsyra*.

VITRIOLVERK, n. 5. Inrättning, ställe, der vitriol tillverkas.

VITRÖS, -ös, a. 2. (fr. *Vitreux*, af lat. *Vitrum*, glas) Glasartad.

VITSORD, vit'sörd, n. 5. (af gamla verbet *Vita*, intyga) 1) Intyg, vittnesbörd. *Gifva v. om något. Det v. får jag lemna honom, att ... Han har godt v. af sina lärare. Hans v. gäller icke. — 2)* Rättighet att gälla som auktoritet; kraft att gälla som betyg, bevis; laglig giltighet såsom bevis. *Han äger ej v. i den saken. Dessa protokoller äga v.*

VITSORDA, vit'sörda, v. a. 1. Gifva vitsord om, med vitsord styrka, bekräfta. *V. en uppgift, ett förhållande. — Vitsordande, n. 4.*

VITTEN, se *Hvitten*.

VITTER, vit't'r, a. 2. (af *Veta*) Ursprungl.: förständig, vettig. 1) Som sysselsätter sig med diktkonst eller vältalighet. *En v. man. V-t fruntimmer. Den vittra världen, de som sysselsätta sig med vitterhet. — 2)* Som angår, tillhör diktkonsten eller vältaligheten. *V-t arbete. Vittra försök. Vittra öfningar, idrotter. V-t sällskap, gille, förening af vittra personer i och för vittra öfningar.*

VITTERHET, f. 3. Den sköna litteraturen d. v. s. diktkonst och vältalighet. *Idka v. — Ss. V-sällskare.*

VITTERHETS-AKADEMI, ----- m', f. 3. Akademi, stiftad, för att främja och uppmuntra vitterhetens idkande. *Svenska V-en* stiftades år 1755 af drottning Lovisa Ulrika, men fortfor endast till hennes död.

VITTERHETS-ALMANACK, ----- äck, f. 1. Poetisk kalender.

VITTERHETSARBETE, n. 4. Arbete i dikt-konst eller vältalighet.

VITTERHETS-, HISTORIE- och ANTIQVITETS-AKADEMIEN, f. sing. def. Svensk akademi, som af konung Gustaf III år 1786 stiftades i stället för Vitterhetsakademien (Jfr. detta ord), i ändamål att befordra vitterhetens, häfdateckningens och fornforskningens framsteg i fäderneslandet.

VITTERHETSIDKARE, m. 5. En som idkar vitterhet.

VITTERHETS-KALENDER, --- kal'änd'r, m. 2. pl. — *kalendrar*. Se *Vitterhets-almanack*.

VITTERHETSNOJE, n. 4. Nöje, som har till föremål vitter sysselsättning.

VITTERHETSSTYCKE, n. 4. Se *Skalde-stycke*.

VITTERLEK, m. sing. 1) (hos de fornda Skandinaverna) Skaldskap (skaldekonst, sång, sago-skämtan, parabler och gåtor) jemte sällskapliga tidsfördrif (musik, dans och brädspel). — 2) (nu) Se *Vitterhet*.

VITTERLEKARE, m. 5. Se *Vitterhetsidkare*.

VITTERT, adv. På ett vittert sätt, poetiskt eller vältaligt. *Skrifva, uttrycka sig v. V. uppfostrad.*

VITTJA, v. a. 1. (fordom: Besöka) Undersöka utlagd fisk- eller jagt-redskap, för att se, om någon fångst erhållits. *V. nät, stångkrok, kräft-häf, donor. — Vittjande, n. 4.*

VITNA, v. n. 1. (af gamla verbet *Vita*, intyga) 1) Inför domstol omtala, hvad man vet i ett mål, som der är under ransakning. *V. i en sak, i ett mål. V. om något. Han v-de, att han sett mig. V. för ell. med någon, till dess fördel. V. emot någon, till hans föllande, eller emot hans påstående, uppgift. — 2)* (fig.) *V. om.* utgöra bevis för, bevisa, intyga. *Delta v-r om hans lättja. Dessa troféer v. om våra segrar. Derom vitna hans arbeten.*

VITNA, n. 4. (af gamla verbet *Vita*, intyga) 1) Person, som vittnar i en rättegångssak. *Höras som v. Afhöra v-n. Ett v-s utsago. V-t förklarade, att ... Efter aflagd ed berättade v-t följande. Kalla, stämma någon till v. Framskaffa v-n. Åberopa någon som v. Taga v. på, till någon vid en händelse närvarande förklara, att man fordrar, det han skall vitna derom. Han tog alla de närvarande till v-n. — 2)* Person, som är närvarande vid en händelse och således kan bevittna den. *Vara, blifva v. till ett brott. Jag var v. till, att han slog honom. Jag har v-n på det. V-na till upprädel af lägsnade sig. — 3)* (i allmänhet) Den, som intygar, kan intyga något. *Han är mitt v., att jag ej yttrade mig så. Gud är mitt v., att man förtalat mig. Taga Gud (himlen) till v. på sin oskuld. — 4)* Vittnesbörd. I uttrycket: *Bära v. om, vitna om. — 5)* (minör). Fnöskbit af lika storlek och antänd på samma gång som den, hvilken skall antända en mina.

VITNESBERÄTTELSE, f. 3. Vittnes berättelse i ett rättegångsmål.

VITNESBÖRD, n. 3. 1) Se *Vittnesmål. Aflägga v., se Vitna. — 2)* Vitsord, intyg. *Bära v. om, vitna om, intyga, bevisa, ådagalägga.*

VITNESSED, m. 3. Ed, som vittne inför rätten aflägger, och hvarigenom det förpligtar sig att vitna, hvad det vet samt vara.

VITNESFÖR, a. 2. Se *Vittnesgill*.

VITNESFÖRHÖR, n. 5. Vittnens förhörande; emottagande af vittnesmål.

VITNESGILL, a. 2. Hvars vittnesmål enligt lag är giltigt.